

Чурапчы улуусун хаһыата

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Улсууса -- бу күүнээрээ

нхларга, сүснэгдэлтүү бусдаа тахсан, зогдох ижил
ингнээр санхүүгээр толору элсрэг, оюурууны
хайлах тийрэг туулах мнхастар-юулаастар
бүсүлүүлэр. Санхүүг бууруулахууд мнхастар-
оюурууныуу санхүүгээр. Мнхастар-оюурууныуу хойгоон
айллуурьлар соруулуурьлар, Дуулан
айллуурьлартайттай буула тараан айлуурьлар
бүсүлүүлэр ууда... соруулуурьлар
толоруулуурьлар.

Кыргыз Республикасынын Кылганжырагынын норуот айымныгын джогунор саймай куутуутек, кыргызбай усана талганнаах кыргыгтары талар «Кыгалак Ку» куджурс бжолу.

Бүс байгын 25-26 күнээрхэр Кытаанах тохиолгоёр Чурагчынэзиг туттар улуу дуоноорутар – тирогчэр Д.П. Коркин, суруйагчча В.С. Яковлева- Далан уонна уекуустуба дийогчэр А.П. Собакин торообүттэрэ 90 сэдлэрийнэр аналлах үбүлүөгчтөх бһнэх үрүк таһымнаахтык бһлһлһнэ. Бһнэх илгһнэн «Магһрынчһн бһчһттар» улуустагы бһчһ форум бһлһ.

Форуму Чугалгы улуусун уюна Кытаанак төһөлүгүн даһатталара төрөйөн ыгытылар. Нөһүсөкүрөм барыта 5 нааманга кытылыны буса. Ыччагтар «*Билетонвай тордожоо*» түстүлөр, аамамал сирдорго түбүлгөртүн батмасылор, көрөтөлүлөр.

Форум үөрүүтөх ашылыгылар улус баһылыга А.Т. Ноговдин, Кытаанах баһылыга Е.Н. Потанов кэлбит хамсааҕаары эбэртэстилэр, ситиһинири баһардылар.

[illegible][illegible]

Норуслунай суруйааччы В.С. Яковлева - Далантга анималыг «Психологический бытпанакча» тыллы сэтгэ

Кытгаачылар бойсунуу билимгери, таламгери кордору, укуктуу дыйкангери А.П. Собакинга алаах болгусуларга элбегилер уюна кытгаачылардын кордору кытгаачылардын билимгери кытгаачылар

Салгыы «Ытыг» мисеэ питараа» ырыада, «Ытыг ити оһуоккай» оһуоккай таһарыттылар курстасар ыттыллыныт. Иккис күн «Уран уус ыттыг» норуот маастарыттылар күрү «Халбас харага» халсагайта абсолютнай чемпионга ыттыллыныт.

Июль күннөзк тынааһынаах куроктар түмүктэрини Чуратал нөһүлөгүн хамындаа кыйылыһарынан таабыс Кытаанах нөһүлөгө илээ, Хатыла нөһүлөгө үлүс миэстэри бууһар.

Каця Скрибинка, Кыргызстандагы ишканаларынын

Быйыл бачча форума ИТ. Пономарев кезүтэтиинче Кытаанах ситиго-мустуто алапынча Тус бойом форум ол

[illegible]

Иван Пономарев, улуустары ыргат билимистини
истинилиги танийгени:

Форум бэрт тэрээһинээстик барда. Үс улуу убайгарбылгарынан үс бичигэһэ үсүтүт. Хамаалалар бары үчүгүйдүк тэрийиһэ көбүгүтэр. Форумга ыччаг элбэх бичиг-карда, ол курдук улуустук үс чулуу көһигэ хаһаа торообуттарыт, олообуттарыт, олокторун-дыаһагыт, айыр үгүстөрүн тустарынан элбэх саналы иһиттэр. Чурагны ыччага куруутун биһр сомоҕо буоларыгар биһарбын. Түмүүтүк дьон барытын кыйаллар. Бастаан турук, бу форуму тэрийиһэ үбүтүн-харчынан, аһылыгынан хааччыйыһа көмөлөсүт, үлөһү-хамнаһы тэрийсипит. Кытаанар көһилэгин дыһаһагыгар, олоһооһоһулар, көһилүк баһылыгар Е. Н. Поповка, улуу дыһаһагыгар баһылык А.Т. Ноговицынна уонна эдэр ыччаг координационнай Сэбиэлгэр, үөрөк, үстүөрү, култуура уонна тыа хаһаайыһыбын салалаларыгар, «Чурагны» ТХИК-ко уонна форумга кыттыбыт көһилектэрэ махталбын тирэбин.

Минг эмгэг форум-клубтыг хөгжлөөд бусад хамт байнгын болон саналарын тусламжтай. Ол курдук юмра да ардах форум-клубтыг хөгжлөөд мөнгө, бары, куратор, үүрэг, хөгжлийн клубыг хөгжлөөд. Минг эмгэг хамтаар түүнтэй хөгжлийн клубыг хөгжлөөд, ордук сэдвэл, гитар, куратор, Клубыг хөгжлөөд, клубыг хөгжлөөд, бичлээд, нийтлээд. Клуб-хөгжлийн форум, куратор, мөнгө, үүрэг, хөгжлийн хамтаар.

Марфа ПЕТРОВА

ХАДААРГА – ҮБҮЛҮӨЙДЭЭХ ҮННΙΑХ

Бүс байн 27 күнгэр Хадар гүнзүгээр Аба дайду Улуу сэрингэн кыгыгыгыга, албан азырын буйун-санер, бүс бойобой урдын каллери С.Д.Фалонгов төрөөбүтэ 100 сылыгар аныккыа оросуубу, күстүбү таһымыах үбүлүйдүкк ыһааха дьон-сэргэ токууна муһуна.

Бу күн Дюкунсай куораттан Ил Түмөн дьомуга, Олимпийскай чөмүүсөн П.П. Пивовин, СӨ Бэрэбэрлээхтэһэ уонна Ил Дархан дьахтанн үнэ баһитыска департаментын салайааччытын собуулаһын эбэлгитинин талароону Н. Д. Булаев, СӨ дьыуу, коммуналнай хайыахтыкка тэриэттин профсоюзнай территориянай тэриэттин бэрэссэлтэлэр С. Е. Анисимов, баһылык А.Т. Ноговинтын салайааччылаах улуус дьахтаннын делегацията, Эһигээн оройуонун делегацията, Хаалар нэһилэтин баһылыга И.Г. Васильев, тэриэт салайааччылары С.Д. Флегонтов нааматтыһылар тыллыах сибайка дьөрбөтүн уурдулар, ыһыах үөрүүтөх чаһылар бар дьоннору.

263017001000, бага саватен, 1 тирингир.

Билыхтар сиргэ ыаллыггары алтыһыан көрсүлөр. Билых үөрүүтэ аһыһыта тоҕус дүрүй ибэ оҕолоро сөнөһөр, хос сөнөһөр үсөннэ эбэх оҕолук дьаһ көрсүлэр сэттэи хаамыһыгар сааһаһа. Боотур улаһтар түтэ бүтүтү үнээһытһилэр, далай холугар аһыһаһа.

тышпаларын тириеттер, Сэтгэ кыталык кырҕыттар, кыраачан сибээси оҕолор үлүүтөрүн, эр дьон болоһун литературнай композициятын мустубут дьон сэрэстэн көрдү.

Улус сайлыгыгар кылаштын ийин СӨ Ил Дирекшын махтал сурута Егор Саяннга, СӨ тыа хаһаайыстыбатын сайлыгыгар кылаштын ийин Тыа хаһаайыстыбатын министристибэтин Махтал сурута Пётр Дьячковскайга, «Халвар кэлигэлээн боруотпакх сноктоон» анал бэлгилэр үтө, тыыл бэлэстэрэрэрэр Марфа Николаевна, Анастасия Климовага үөрүүлөх быһыла-майыга туттарылынылар, Ону тэнэ Халвар дыһаппытын боруотунай прамотатынан В.Н. Дмитриев, А.С. Лукина, А.Н. Ефимова, Ф.Е. Харитонов, Е.П. Лукин наһарадаланылар. Өр сылларга үтө субастаах үгэтин, улус сайлыгыгар кылаштын ийин «Саха Сирэ Арассыйага киирбитэ 385 сыла» үбүлүүлүкх бэлэ В.В. Никонюка, улус боруотунай прамотага Халвар орто оскула-

тылпадагы-бибиги-хоригэр Н.Д. Лукиява,
мактал сурук Халиар орто оқуушнын
учууашылар Е.С. Харитонова, «Оройусуун
ининигэр үгүдүгөр ийин» 3 ийиконго-
билир улуус Мунаадын дукуташлар П.
Луисовка туттарышындылар.

Ыйыккаса сэтте кылашак кыргыттардак,
тоңус туруйа улаштардак алгычыг савалы,
сорион-туомунга аял уоту аһата. Кибит
доңу-сорион кылашар кымдыһаһа аһа
туттулар. Өрө көтөрүлүүрүк оңуоккы
кылаштан түһүлгүсорион аһылына
таһаһаһа.

Салгыы эгүрдэ күнсөр, араас күрүкчү үрдүк таһымнаахтык ыстылыныптар, ыһыктаануу дотеря сонноһоню. Бу күн оро аймах атракционнарта дуоһуа сонноһолулар, дьон-сөргө аһын-тутуу дьарбалкаһытай оттук харалаах, ийи тутуурдах аһыһы таргастылаар.

Нийслэл бэлчээл И.Г. Васильев, саг-
ынахчлалт сүм түлгүт В.В. Никон, П.П.
Луноз, Г.Г. Луноз, П.Н. Дачковский, Н.Е.
Кузмин салбарчлалт бичигчлалт
агласлалт уонна кэрэгчлалт
«Айыгыш», «Тусууш», «Мылдот СССР»,
«Алгыс» түмүүтүр, С.Д. Фисогон, аан-
нат Хадар орто оосулалт, «Мини-
улуйан кэлэгчлалт, ветеринар-
члалтлалт, ынах тэрийлэлт
комолослалт кулуур салалтлалт,
«Айыгыш» кулуур минни кэлэгчлалт,
ОУ үтүктүк аралтлалт А.И. Голосов,
ОУ кулууралт үтүктүк үлэгчлалт В.Н.
Стариков, үбүтэн комолослалт
Джоскуушлалт оспор Хадар түмүүтүр
(сал. С.Н. Ефремов), устурт уонна кулуур
күтүктүрлалт бичигчлалт оосулалт
тэрийлэлт, түмүүтүр, бичигчлалт
донно, махалтлалт.

Мандба ИЕТРОБА

ЭДЫГЭЭНТЭН – ҮЯЛДЫТТАР

Николэй Васильевич Шемяко с бийлгээр тооо бүтэ 105 сүүл туолбу; ошон кылаи слогун, үстүн хамналын сырлар элсиктээги тууробуттар. Ошуса кани оор салыгтан сагаанни Уол оор болган, хайдын тутан дьонугар калган королорор, алда хайгуаш, «Тайах сулуфун» тулунан келсинер. Ону слус сэлээрэн, оор хаража уотанар. Сылар ааһаннар, Николэй Васильевич болчуттар бирин эдизторинер быззанынын толорон үстүнн сырлытадына, эмисе оройсон кыяниэр ыныран, Москва курдук улахан, ырах кураваа бирүүн дьоннор соһуталлар. Буслары буслан, Быззанын Ойуунускайы кыта барар буюбутуттан слус долгулар. Кундуй аспытын кунго, Сийнос дөгөзөтөнн талылар, ону тайылаш калдуос бэрхсээтэленинн үстлнр. Эйбэс, аһыныас дуунаах ислекком бэрхсээтэлте Чуралчылан келбиг дьонго тукс бвар кулунан көмөлөһөр – бурдук түнттөргө туурорсар, хайлах балыкчылыларын көрөрөн, үлө үерүйкээринер үрөтөр. Николэй Васильевич Шемяко

[illegible]

Н.В.Шенников оло эрдэни сөүгөчү — Саарын Егоров;
Эдэр эрдэни сөүгөчү — Владимир Ивкин;
Салгырыбыз юмө — Михаил Ефимов;
Ийги — Варвара Васильевна;
Азала — Павел Дьяконов;
Эйги — Михаил Ефимов;
Эдэр эрдэни сөүгүчү коргоочу — Сарыгжавна Кеенофонтова;
Салгырыбыз юмюсү коргоочу — Варвара Васильевна;
Оройуун сабыннын бэрэссетсизиги — Юрий Токстухов;
Миярыя — Тулра Егоров;
Миско — Айал Михайлов;
Степан ыар юмторгозор Эдиздин оройуунутар ишчиги.

Демонизм көңөрдүңүз
сөзүңн жогунуутпай,
шарын өрүңүйбүтүн
сусатак. Истинг мекен
үтүрүйөр ыпкак ичсек,
паш салгана тургун.
Мария СЛЕПЦОВА

Чурагчы устуордун управленистын сайгааны В.В.Лукин, саха сиригэр төрүт сахалыы оҕуһун ыһылын төрүттэбэтигэр уластас – тирэһиһэр Б.Б.Окссов, Чурагчы төһүлүгүн баһылыгын сойбуһааччы П.Е.Уткин, улуус профсоюзустарын лидерэ Е.И.Данилов күтэн эбэрэстэтиһэр, үрдүк наҕараадалары туттардылар. Дьонуускай куоракка баар оҕуһтар түмүк, Мария Ефимовнага ох сан уонна оһоһоһ баһаххынын ууһуһулар. Бүрөөг оһуһа Баһахх Баһахх оһуһа саһа Дьонуһа Холуһуһа бүрөөтэр оһуһа баһахх оһуһуһа баһаххыһа.

Анна Стасова — Алексеева орус зрийсининин кулундугу үчүс буюмгаак министрлер тизмесинде. Чомгуйинтер Мария Ефимовна тууралык морозовинин камераларын багыт тутулду. Привердлар эмгек борт сыйлашак биринестери тутан үлөшпөк астын бийар.

Аны, дэ, мунуугур хайрхалнаа
 байаарар күрэхтэйн сагалална. Мари
 Ефимовна уонна жүргэнэ Егор Егорович
 Пономар турдурбут убаһаарын хайхална
 бусарга эр дон 50 мигэрэттэн, дэвэллэр
 40 мигэрэттэн ыһыла илэн – килин
 түһүстүлөр. Барыа 26 кили юмалла. Бастан
 куубаа ыһылар. Маньааа үс ыһыттан
 биэрэн ташын да, иккэс түһүмэс ташаа да,
 оттон мэллүүн да, түөрөн биэрэн да, Илүү

буулар, илгийг оюн хувиахынх туулан.
Долгууу могойдог. Эмис сыйнахга. Үнүс
ылышларар эмю икхон сыйсгьлар.
тердс ылышларар эли нэзон ташлар.
Болис ылыга эмю икхон сыйсгьлар.
Долгуулар ырахан кастор—Алгыс субу-
субу тийенасгьлар, халван дикон корор
сыйын суулуур. Борис долгууу тун тутуна
саныр, харуын сивсз, туу эрз богутуриш
уоскутунар. Дю, алгыс ылы сауашиш.
Алгыс бэрг улуынх кынан ыга эрзори
сыйста. Борис кэгдэн, дон саина ах беруш.
Борис бойын калай тулумута тула келуанга
сиройдин—хархылын ухарыйан охун тарна
нарис пьаха хабалга түстэ дэ, онкоос
сиретобитанги тингитини түлери когон
акта. Дю, дон хаймага оро оруйа түстэ
мунутуур кыйылынах улахан биринини.
Борис Олесов тутар дикхоню.

[illegible]

Сырпаныбыз түмүгүз, байыбыз
ааптыгытан Марин Ефимовнаы дьолун
үбүлсүйүтөн бэрелигиби, унун дьолуок
сюку, кыпачах дорусубуяны бээрарбы.

Африканский ЗАХАРОВ

ОХ СААНАН ҮТҮҮ КҮРЭЖЭР УБАНА ООНЫОННО

Кэлпин саха оюунан ыттыг күрэхтэнистөр бөлөгчө күүһүк тэрээлэн ыһылылар буолулар. Ол кураак бөсүйүн 27 күнүгэр Чурапчыбыт көһиспостөр “Боотур Уус” стадион киэҥ көспөннөс өрөстүүбүдүз таһымнаах улахан күрэхтэни саха оюн бырайыаһынныгыттан ыһылытаан тэрээлэннэ. Бу күрэхтэни устуорт уоһа үлэ бэтэрээтэ, саха дахтааларыттан аан бастагы обууна ыһыла ССРС устуордун маастарлар хаһыдаат, “Баһылай Манчаары оонньууларыт” түөрт төгүлдөөх кыайылыаҕа, Россия үс төгүлдөөх чомпиүйөтэ, Улук Илин уоһа Сибиир үс төгүлдөөх чомпиүйөтэ, «Урьасай» уопастыбаҕа Соһууска улахан дьонтто примера, олохун устуорт сийдыһытар анаабыт, баһыт уопастыбыһыык, «Чурапчы көһиспосин Боһуоттаах грейдалыи» Мария Ефимовна Попова 65 сааһын бөлөгтөт, ол устуордугар аннеабыт 50 сыһын көрөһтөн тэрээлэннэ. Мария Ефимовна уоһа киши дыт көргөтэ, аймахтара дьохун бириһистэрин туруорин күрэхтэниин хаамыһыттан сыһырыһыттылар, араас улустартан ийик күрэхтэһөөчи кэлбит көрөһөһтөтө-ж буолла.

Баскын туран, Мария Ефимовнаны үбүдүбүтүн ээрчегетин буула. Минин улуу багытыгын социалдык боптурмостарга салбуйганы Н.И.Аммосов, Саха Өрөспүүбүлүктүн түрүт окуулан ытыга федералдыктын бэрээсэттэе П.В.Буруев.

A group of six people posing for a photo. In the back row, a man in a military-style uniform with a peaked cap stands with his hands on his hips. In the front row, from left to right: a woman in a patterned dress and a light-colored hat; a woman in a dark jacket with a white stripe and a light-colored hat; a man in a light-colored button-down shirt and a dark hat; a man in a dark jacket and a dark hat; and a woman in a patterned dress and a light-colored hat. They are standing in front of a large mural depicting a historical scene.

ыммыттыбат кыт кобуустэрин турутустур. Дискуускэй куораттан, Уохто булууттан, Намтан, Сунгартан, Нурбагтан, Хагаластан, Мэгэ Хагаластан, Таптагтан кээн кыттыныны буолулар. Чурагыттан эмээ булачча кити кыттына. Мындаууайыттан кыт, куен көрсүүгө холонон кэлүлүр.

Эр дэвсгэн Сунгаартан сүлдшэр бүрэт чулууга Балдар Балдасв нининэ куентэ хара мантайгыттан тахсан, басташа. Икээс мнэстэбэ Yehzo Бүлүү бэргэн ытагчыла Виктор Елисеев тахыста. Үлүс мнэстэни бэрт сымлы кэирэнигэ, кэлигтэ түһүмхэктэбэ бэргэнигхышэ, Нйүрбэстэн Дэлүстэн Федоровыла. Дхэстэлэрга кэайылаадынан Дьокуюсай куорат аххысоңо, Чурагыттан торүттэк улахан уолуулаах омут Галина Федорова буулла. Икээс мнэстэбэ эмэ уолуулаах омут, Тапта улуубутан сүлдшэр үсүлүрт бэргэни Галина Юсочева тахыста. Павел Михайлович Спосов төрөлүт кыһа

гынан куэка биэс — алта кили кыйан
кырбэтэ. Салтыг дээ эмнэ үс оноролуун
куту ытлы бугага Күс кыра булан, табарга
спус уустук буола. Угустэрэ үлүс
ытлыгарыгар табаннар. «буу» диэн
уһутаһанылылар. Аньстиниытылы бугага.
Тииг кырата бэрт буолан, хийдир аналара
тута туоратылар. Мунутуур кыйылылауу
быһаарар түһүмэххэ сэггэ ытааччы
табыста.Олортон угустэрэ Чураччы уопуттара
буолан долуйуу улахан. Ким дээ, баарташ
билгий. Байанай киригээ («иччино») пьлар
эбийиг? Сэггэ кийиттон бастаан ытлы
түмүгүнөн ивез кили хаалта. Чураччы этэр
ычапа Алтыс Воронжен уснаа уопуттах
омут; күрүсэлэни бөрөнү кыйа—хот адыппат
Дюкуусейпан сылдар. Чураччы күтүгө
Борис Олессов ким бастын бугаарын
быһаарыстылар. Бастааы ытлыга ивезонтан-
тылар. Стробиойингон, Алтыс бастаан ытар.
Ивезе ытлыга Алтыс сыһан юбистэ, дион
кыһыйбыг санаа еро огуйда туста. Борис дээ,
ытар усчаката үүтүө. Того да уопуттаа

Сэлээркэ күүл

И.А. МАКСИМОВ – Уруул Уйб

«МААРЫКЧААН» ТЕЛЕРАДИО-СТУДИЯТТАН САБАЛАММЫТА

Чуриновыи биһигэ устубиһа доһорбун Ваксрий Петрович Герасимовы каржа эр түстөрбун «Миярыкыһа» тилеридио-студия пуһурун тэһиһ-савкай аһаһын. Ол кэмийн хайыһ-үйкө 25-с сыһыар тийийбунун уруусунун кутуруада савкайкыһа тичаһыһыһыһа, доһорбун Дмитрий Дмитриевич тичаһыһыһа кыһыһа соһуһуһа ээ! Эһиһа савкайкыһа, кут-дьыһа аһаһа тичаһа тичаһа?

[illegible]

Сана тутула юнрин Эришук Эришлук, Карл Маркс аялган уонна «Мьяндааһай», «Чураһай» курдук улахан советской кайһай-кыһалары — сана тутул бастаан хар-лаһаларыгар уларьта тутуу, кинигэр онуларыгар сана башһай кайһай-кыһалары уосотон, дыну-сортонн турдуу сорторон кайһайлырынан онорго курдук кайи башһайлыһын быһа-бааччы этэн кыһалат уустук эрэрэ, суус пазаллах хамсаһалар бойторон ттимириг аһар-ыһа иһигирэ. Бу уларьыһаларга дын-сэртэ ойун-санаанын сөн түбөһөрүн, уларьыһа сорук быһайлыһын турбута моон өрө бус баһах этэ. Ой-санаа сана таһомна төһөлүгэ суу-малыһартан дыну-сортонн кыһары биргэ булууну, сана уосотон эрэр саадаһалыһара ойһууну, утустук кыһынны-барыһы, түбүгүрүүгү эрэрэ уонна сордох, кыһа-тох сашаан кыһаири-иксири эрэрэ. Ити ийэ түдүр уһулган «Маарыһан» төһө-дөстүгэ бастаан быһаһаһаһа саадаһа-та-

Огноо үргэлжилсн хайтх салбарынтай тус нийтийн хорьдугур юртын элэгний машык 1993 сүүлшээр, «Сага сикто» хайтхөөр үлгийн сыртыгавалца, агуулуу ий 8 күндүр улус даяахата: «Принип переконном ведуним социализмом администрации по информации и работе с общественными организациями» дүн ис хошоонсох диригсийн тахаарбыта. Адаас апын ис хошоонсох үгсэр ине журлык ысар буолан салбылым. Олугутахаарынага, 1994 сүүлшээр тохуушуу 1 күндүр дирижктэр Валерий Тетровин Герасимов «принип главным редактором телерадио-студии «Маарьичани» буранинского улуса» – дүн бирисейи тахааран, сокобун үргэлжитэ, олус шигизинсегээк эроори, олус сэргэх үгсэр үмүрбуна.

Түткүл көстүбүтүгөн элгизиниз,
Мамарачаага тейлешке-студия даярктаро
Залерий Петрович Герасимов коллекстин
оптун орус сагабылчантык, иннигизилан-
ык сашыбыла. Опериторларбыл Илья
Иванович Монастырев устна Захар
Иванович Новгородов, велуңай
программаны эфирго таһаарагачылап,
накториян сурунальык үрөхтөх) Лена
Ивановна Лоскутова устна мин буюммыл
үсө алсаң, сорудуңа даулуңуңа тейлеш
виңго даула кулшоңи программаны тейлеш-
енимен биринго тейлөккө, тейлөккө
эмгир биринини билгизик оңкодулуптут.
Уин оңко оңкообутум – тейлөккө
бирини үлгө уустуктарачылап, дөх
дүстүргө турарың, үтө түбүтү устна
приниптик, үтөңини хас
информационго эрберин. Үлгө да
табылгың. Орус улаңа түбүтү Валерий
Петрович Герасимов устна Захар Иванович
Новгородов көрөбүтүгө дөң элгизилең.

түүнээр үстлүүлснээ, мөнгөхэргийн, малын
рийгаалыг өнгөн бусдыг итгэлтэйгээр
үстүүлжээ, итгэлтэйгээр үстүүлжээ, итгэлтэйгээр
үстүүлжээ.

Мини кылабынай эрдоктор буларбын тектигенинен бирин программаны айып таарылыгы тынса суйуйт арыктаабын, постар, суйуйт арып, келтиктиктар элдерин тиростоктук тутууну келтирген, бироктор сикетип, репортажтар, интервьюлар келрин-терин-таскыларын агарылы айып-кордон бирин камалаторум, сопокор, эботор сопокорот оруттарын алажастык элдерин. Досонум берахсантар орус улутунук ылакал-ра, сын-сап курдук тилорон-сипэрэн бирокторо, Салмай туруктор-сыралыжа – магырийааллары бир сипмиз келтирип, араас келтирерини келтирип, тулсадай буларын курдук (монгактаабын) тапын орус биринник, уулук уло эбиг эте. Уоларын быт тулуттарын коро-коробундас булгиди сагырым. Ону биле-коро сылдыр булармын уочарыптак сикеток телевиденинен бирин-бит табылыны эт дин сагыпкылына, тиреум сире билбег булар уорэрим. Биринтасок программаны бирер дегени келтирүүтүн бу дегени коботтун, онук сагылыны тахсар кылаа суяда, тодо дилаткк, бары уолиттар келтир-бирдырынан биринин туран улоо кылаабын.

[illegible]

Байнгий үзэлний коммунистгэр культуурунуй, исторический, социальный не хохсоогдох зорьгожилгох уларийнхыларынш олхотут талару этэ. Олхотгон ижаа сулгу саныным. Олхотгорон мунд дэсвэн сууларым. Кулун дунар 25 кулугэр 1993 сүүлдахд мунхык болонд хэдийн олхотутум биэрэжиг.

«Бүтүн — исторический кун. Саха үлэһиттэн олорор, уоскуур сирэ "Ураныбыг" хаануруу Ороскубүлүмүбиг телевизияһынан биһиритин аан бастаан көтүөхтөх.

Бүгүн 6 чак 25 минуттай. Ойтуу өмнө
хурдук, 6 чакса олохтоо аралданыш бөл-
сүрүм—9-скавалат телевизордари хабурга
бөлмөсүгүсүн. Чуркыла телевизордони
албоотунга. Дьонуукайтан нөмөс нөмү
веш бирингэ Пейр Петровин Посселькай
болуно үлөүтэ, бастакы боруобаланыш
онорди. Бу үчүгэй оонуну Оросуубулунго арал-
данышлар тириризм, ову сарсын сарсырди
тириризм.

Косторо үчүтөй, арай танаа бөрү; дьон
аптага чуслейдык ийи элбэт. Көңөлүн.

Малгай илнэ Саха Оросуудубулукун
соруун дьа истэр-бүтөр иннибит. Баммапта
иери араачыйы эрэ дууһабетын ойбоон
шордо эбээт. Ыйинги даҕаны соруун
дослуубулук телевидение курух күүстөк
Ыммахтытан, прокуратуратытан, интэр-
неттер кууһуттан быһан шордулубут. Он
дойбут бүтөр үмүһүнэх эбитэр.

Бүтүн – бийиги Чурагчыбызлар Сага
 дослукбүрүстүн төлөшкөнөйүн бирингиз
 алгач күнүмз байыт Историбыз кор-
 лон кордунгиз кыргыч!!!»

Ити курдук сунтамак кымыздарынан чоңоюу аракетин жасоору ээ. Халыктардын эркиндик, оозеки маданият түтүн баш. «Бос айыл» куту, 1993 жыл – Историктердин күнү. Бүгүнкү Чыңгыздын тарыхына бастама берүүчүлөр!» – деген багыттагы баштама.

«Сана олох» хэлхээг уонна
Магьлэчан» телерадио-студия
түгүлүм, бу санаан көрүлүмү, орус да
бүтүбүрүт, ойбун-санаабыт, үлүсүр-айыр
йысаабын бөрү дэҕэс кыттыт-байыт
эбиг ээ! Чураччым дэҕэс-сөрүтэ ити
үлүсүр мээх орус үлүсүрүм
йыһаҥыһыт, орус орус мустубат махталы-

[illegible][illegible]

«Машрааханы» телерадио-студияда улаңгыр комиссар Тарас Лукин Тарасованың, Иван Степанович Сивилетиниң, Пелегел Михайлович Заболотцавильниң, Валентина Дмитриевна Пивниганың, Иван Кашинский, Матрена Васильевна ода, катары орус таң-сан ыштыктыгым, алахтоох Клин болжолго улоңготариниң Вера Антонова Платоновна, экин эйгетин дьонун билгени орус күндүтүк саныыбын. Оторбут алахуу күндүл аайан истрин аайтын үтүө ойдобутун чингээр орун кабан таңсар бусар эби. Орунго ууран сыддын элээр бусар соң түгүнери айбуу элээр бусар соң эрери, айа күн куманы истринийбугу дон бар эга.

«Маарыкчаан» телерадио-студияда үлгүлөбүт юммулт эң бир түтүн төрдөк киши баарарбын. Ардылар, аларга байыт да болбойт, ачуу хорсуу болуулары оңтубуз бусан хааларыт дааны баар бусанчы. Аны салгытаах, кардоох курдуун ийин, ол юммулт юммул сомо урор ийибит буланын аялалар билиги, «Маарыкчаан» телерадио-студия дуою, киирн тахыбылгыт эбиити. Ол түтүмүн мин киши «Кулаан табылгыт бусан эбит эте» дин эсе курдук суураймын, 2004 сылдан тахыбыт «Юммулт ийин, мин элорин» – дон аялалар юммултылгыт, олу хайык баарын динге төрдүн, тоо динге, теле суурайымы дааны сорок ардылар кыбылгыт түтүнүрө киирн тахыбылгыт хайа эсө түтүн ойтор-санар.

Кућањан тэбигаток буглар жон элэ

1994 сэл сэйлэнэ. Ончхооро
«Маарыкчаш» телевизийн програм-
малаабын редакторлан үсхидүм, Бир-
гүгү күн Москвагийн Наталья Шкулева дон
Кини телемэзэе бигийилэх сурналына
салар, киинин арьдлаан оросуубууду
айлдуу харыстыр министриситотни
ининиситрин салбуйамны байотни талсы-
алт дон бусла. Салтара-сорукара бойум
абуу эбит. Германия усина Россия апын
айбуулар халбоулаах фирмаларынын
айгирэ үгэлтэн, Россия туһунан элбх
сервисах киинэ үхулуслаах үгү. Саа сир
бир сервиса толору корпорацира билаан-
ар эбит. Онон ситостон, бу эхевн сорту
балаарых киинэ чигүү туу тумулук тутан
ингирэ үхулуслаах сабун үгэлтэр-билсэр
аалдга тиребит. Уустук сорууа салбарын
хотан бирд.

Телерадио-студия дүрмөктөрүнүн
Алериий Петрович Герасимованын ууна
буу-сугуулуулук үлөтүгүнүн Тарас Лузан
арасындагы массалык болон арышталар
уулу-буту. Суруналыс орусуну үлөтүн
алып иретиин, калыңчыткы дүлөтү
алтын тапалар көрсөтүүнү, «Маарыяны»
рограммаларын бийлөтүр деген алас
туу сороон турамалы, нөлгөй бөгөнөн
түрүнөйүлүм.

Онуудыг бэлдэж хэлснээр эгэлхэнх: «Кууш
нэр дайдуулахтарым, бүтүүн чадвартай
үүлсх сарсъярдыг Чуралны донугар-
длыгээр бээр сүл үмдэй сонмд адала

Барга убактылар сүрүшкөнүбүз М.А. Шахматов атындагы Институт Шайхонго бийиктикте угушуптур жана, башкаларбыз тууралуу суроолорду берип, жептирип, - деген сөздөрдүн сандарына бийишкенде.

Күтөнчигерим дуо туртканактык көкөз-
лөрү Телократордын Илья Монастырды
кыргыздуктык «Давидсонияга» утуула.
Байыгы айыпта туртубут. Аары берин ийги.
Давидрой Корган ашпаны музунга карый-
тыл. Директор Константин Сергеевич
Постников ую-кого коруул. Савкелыры
жары салды сафротта.

Дамлборзотом ийни, сохрууттай кахын
кайн дорхонд, сурталынхыг танин-саби
молгоо суртал. Амьдралынхыг юуни-саби
хайлалтастайлар, кахын ийн поэтика миль-
салын, убуу-харынхыг, бол охиоохор уулуар
аппаратын калтары уорирбын; эрийн
төбилийн кайн дотн алаас айхон астилар,
Амьдралынхыгтай сою булбалын.

Ойдук да бусло. Ойгоо арка тавар
халы багарар бар сун. Уй шарайын аны
Мешин Шокон курдук кини сунин кылары
срэгсого хамеш эрдем дон туой нар
урдо саргтым. Бал оиноор акас болук
кутуртун курдук багыр оро хоро му аниан
эраин сун бобо тутгарымкыта
оини айдык кестуртти хайак эр курдук
самам кибити хам багыр юбостонм уй.
Суретиле туу да сурумм-бонотмис,
туу дауаы ынтыгач хайаб. Искр улави
дон улусор буллава, ити донкор тобон
халкылар испитиби сыасы-буора
түрбонс, хал кылтук ордук хаан ифоро
бусло эо дон салыбы.

Музейийн хөрөн бүртгэл, Киндзашаа сэтгэсүйбүт Колесовтар унаагбайрматар бэйлэ астарыбыт. Дыг хайшайнта Александре Егоровна Колесова (Попова) адыас ытыс үрдүгэр түтүрэт. Аны-уолу орохонну тарыат огуолулар ыларматта. Суруншыныс Нанашыбыт чейи иктэт. Шамилкасийи орлодо, адыас уу курудук ыймасылар. Ону шикордыт элестэгити ушаныг кийи бускыи улах курудук итти эртүдү дин сайканыбыт бары дундунд.

Билдүүлүктөрүнүн айланга-сегизге саруусуна түшүн берүүгө жетишээрликтайымалаш, сотору жеминин жарышы-жасууа койубут Тапта уулуун бастаганга саруулар дордон бирлигиби. Ошого эмне ак-укуу ирийбүлөр. Докмутулар жашагынын чейин истрини, шамга кесейи орнорунун сөйкө паныбыл. Сотору жеминин докмутуг айланга туруулар биниги койубуте.

Күнделікті әйелдің дәстүрлі еңбегін, Мәтіндік жасау жұмыс басын бірігіп Тарас Жукин Тарастан берген уақыты: «Үлгі менен бүгүм» кеңінен көрсеткендер сыйлаулар арқылы, — дегенді, Бөксемұлы тұлғаның

- Дээдэр били хүсбүхтүгээр хамгийн уст-
аан дунд Сага сүрэнг эсрхийн дүгээр
гүрүлд Нэлэнэ Пасковна бүсбүхтүгээр
Хамгийн түрүүнд дүгээр хамгийн
дүрүүлэгч сүрэнг бүсбүхтүгээр...

- Били эл кавитэн ыбыт интернетын федеральнай сулууһа дэҥҥэ иккис өрөөнү арыллар. Хайтах эһиэхэ «сырыа» биригирэй, сырыа сукутук эл дон байт пролуданы сокуор. Чоктоок Неронитыа, комустук Аидита, аймастах Миниритыа, бири дэҥҥэ интерна биригиртук. Арай бийини орутуну...

— Э, дэ, бугуу эр... Он ийин дэ хари
хэвнэлхтэн хайдах эр куруук эр э...
Ихэнх кайи сэгсэ дэи курууктэн хайдах-
лг...

– Ойон засогтаны мунд барьвар, дуутгааны булалыгын кубулгын бодлыгын дэвсгэртэй гэгдэ уһу. Хамт сүх буулт абыршын, Агас засогт бодлыгын кубулгын

- Додоор, сэмүүлэр бийнхэ эрэ кинтэн
ирбит эбит дин...

- Ойгуар тахсар.
- Уд, булар да хийг: Боор, тусган сибиван-
тунгу тахсарай!

Түүнээс да түүлбүтүр батанинх
түмөнтөй билини илэ курдук «оолонгого»
кылытаада.

Салтымын 5-сінх көр.

Г.Шрогцэвжонгов аялсан А.казар орто оёсүмэлтэйг
дүрсэн гэри үндэс чадьяар солбуулагчны
